

Rolkó Zoltán¹

HELIKOPTER ALEGYSÉGEK ÉRTÉKELÉSE²

A helikopter alegységek értékelése során legfontosabb szempontként jelentkezik a harc feladat-központúság. Amennyiben az alegységeket azonos szempontok alapján és a valóshoz legközelebb álló körülmények között értékeljük, objektív képet kaphatunk azok erősségeiről és gyengéiről, beleértve a műveleti és az anyagi-technikai biztosítottaság szempontjait is. Az értékelésnél törekedni kell arra, hogy az lefedje az alegység alaprendeltetésből fakadó feladataiból következő részfeladatok összes lehetséges aspektusát. A cikk igyekszik meghatározni azokat az elveket, szempontokat és módszereket, melyek elengedhetetlenül szükségesek a helikopter alegységek hatékony és előremutató értékeléséhez.

PRINCIPLES OF EVALUATION OF HELICOPTER UNITS

The most important principle of evaluation of the helicopter units is the mission-orientation. When the standards of the evaluation of the rotary wing forces are similar, and provides as real circumstances as possible, commanders will get real picture about the strengths, and weaknesses of the evaluated unit, including personal conditions, and technical resources. Commanders should aim their efforts for covering the units mission essential task list as thoroughly as possible, providing the full range of personal, elemental, or unit tasks. This article is attempting to determine the suitable principles, standards, and procedures, which are essential for the effective and far-pointing evaluation.

BEVEZETÉS

A szárazföldi erők tevékenységének sikere érdekében elsődleges fontossággal bír a mozgékony-ság. A mozgékony-ságot az anyagok, technikai eszközök mozgatásától, a gyors manőverezés képességén keresztül a tűzerő gyors és pontos összpontosításáig lehetséges értelmezni. A harci és a szállítóhelikopter alegységek, az összhaderőnemi erők szerves részeként, harci, harci támogató³ és harci kiszolgáló támogató⁴ műveleteik végrehajtásával biztosítják a saját és a szárazföldi erők számára a mozgékony-ságot. Az átalárendelt helikopter kötelék, mint manőver erő biztosítja a szárazföldi parancsnok számára a harctér harmadik dimenziós kiterjesztését. A harcihelikopter kötelék képessé teszi a parancsnokot, hogy erőit gyorsan és pontosan koncentrálja a harctéren a döntő helyen is időben, legyen szó felderítő, támadó, vagy fedező-biztosító feladatokról.

A megfelelő minőségű rendelkezésre állás biztosíthatóságának érdekében, a helikopter alegységeknek el kell érniük a megfelelő hadrafoghatóságot, mely magába foglalja az egyéni és a kollektív képességeket is. A katona egyéni képességeit megfelelően fejleszti és tartja szinten a Magyar Honvédség általános katonai kiképzési programja. A kollektív, vagy kötelék kiképzés a

¹ alezredes, MH 86. Szolnok Helikopter Bázis mb. bázisparancsnok helyettes, rolko.zoltan@gmail.com, rolko.zoltan@hm.gov.hu

² Lektorálta: Dr. habil Krajnc Zoltán mk. alezredes, egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar

³ Harci támogatás – Combat Support: a továbbiakban CS

⁴ Harci kiszolgáló támogatás: Combat Service Support: a továbbiakban CSS

helikopter alegységek esetében a harckiképzési utasítások szerinti kiképzési repülések végrehajtása, és a ritkán megrendezésre kerülő gyakorlatok útján valósul meg. Hiányoznak azonban azok a rendszeres gyakorlások, melyek a várható műveleti alkalmazáshoz szükséges képességeket, valamint az országvédelem során a szárazföldi erőkhöz történő átalárendelés esetén a kötelekre háruló követelményeket célozzák meg. Ahhoz, hogy e területeken megalapozásra kerüljenek a kiképzéshez szükséges lépések, meg kell határozni a kiképzési célokat, az elérésükhöz szükséges gyakorlatok típusait, számát és szintjeit, és végül a gyakorlatok értékelésének rendjét.

A következőkben meghatározásra kerülnek azok a szempontok, melyek részletesen körülhatárolják egy harcihelikopter alegység értékelését az alaprendeltetésű feladatok végrehajtására.

A HELIKOPTER ALEGYSÉG ÉRTÉKELÉSÉNEK SZEMPONTJAI

A helikopter alegység felkészültségének értékeléséhez meg kell határozni az értékelési szempontokat, módszereket és eljárásokat, melyek alapján eldönthető az adott kiképzési célról, hogy megfelel-e az elvárásoknak, illetve az alegység elérte-e azt.

Első lépésként meg kell határozni az értékelendő területeket, melyek eredményes végrehajtása egyben a kiképzés célja is. Az adott területet lehet önállóan, vagy egy gyakorlat részeként is gyakorolni és értékelni. Ez esetben a feladat végrehajtásának rendjét és a vonatkozó követelményeket be kell építeni a gyakorlatba.

A feladatok meghatározásánál törekedni kell arra, hogy azok a harc feladat központúság elvének megfelelően legyenek kiválasztva.

A kiképzési feladatra és annak értékelésére vonatkozó terv

A szempontok meghatározása után a feladatra és az értékelésre vonatkozóan tervet, vázlatot kell készíteni, melynek minimálisan a következőket kell tartalmaznia:

- **Végrehajtó elem.** Meg kell határozni, hogy mely alegységek, vagy azok mely részei hajthatják végre az adott feladatokat;
- **Feladat.** Pontosan meg kell határozni a feladatot, valamint a feladat azonosító jelölését;
- **Vonatkozó szabályzók;**
- **Ismétlések száma.** Kiképzési szinttől függően meg kell határozni a gyakorlások számát az adott feladatból;
- **Parancsnoki vélemény.** A vélemény természeténél fogva szubjektív jellegű, de törekedni kell a követelmények legmesszebbmenőbb figyelembe vételére. Az adott szintű közvetlen parancsnoknak kell véleményeznie a saját beosztottjait, melynek során az alábbi értékelési módszert kell alkalmazni:
 - Kiképzett. Az alegység az adott feladatot teljes mértékben, a követelményeknek megfelelően végrehajtotta;
 - Ismételt gyakorlás szükséges. A feladat végrehajtásakor hiányosságok tapasztalhatók, egyes részelemeket nem sikerült a követelményeknek megfelelően végrehajtani;
 - Nem kiképzett. Az alegység nem képes a feladat kritikus elemeit végrehajtani.
- **A feladat végrehajtásának körülményei.** Annak a helyzetnek vagy környezetnek a

jellemzése, amelyben az alegység végrehajtja a kollektív feladatot.

- **A feladatokra vonatkozó követelmények:**
 - A feladatokra vonatkozó követelmények azokat kritériumokat állapítják meg, amelyet az alegységnek el kell érnie ahhoz, hogy a meghatározott feladatot sikeresen végrehajtottnak lehessen értékelni. E kritériumok minősülnek a kiképzési feladatok, valamint azok értékelésének legfontosabb elemének, azokkal minden egyes végrehajtó, valamint az értékelő személynek tisztában kell lennie.
 - A kiképző vagy az értékelő állomány a rendelkezésre álló objektív teljesítményadatok rögzítésével (amennyiben ezek rendelkezésre állnak), valamint és saját megítélése alapján határozza meg az alegység kiképzettségi állapotát. Az értékelést a harc feladat ellenségre, a saját erőkre, a terepre és időjárásra, feladat idejére, valamint a polgári lakosságra vonatkozó körülményeinek⁵ figyelembe vételével kell végrehajtani, törekedve arra, hogy minden értékelendő elem számára azonos feltételek legyenek biztosítva.
- **Részfeladatok és a teljesítmény megítélése.** A meghatározott feladat végrehajtásához szükséges lépések értékeléséhez, az egyes lépésekhez hozzá kell rendelni objektív mérőszámokat, vagy egyéb mérőeszközt. E lépéseket az azokat végrehajtó személyi állományhoz is hozzá kell rendelni.
- **Megfelelő/Nem megfelelő.** A végrehajtott lépések értékelését teszi lehetségessé. Valamennyi felsorolt szempontot értékelni kell. A részfeladat meghatározott részének megfelelő értékelést kell kapnia ahhoz, hogy az átfogó értékelés sikeres legyen.
- **Feladat értékelésének összegzése.** Az értékelő összesíti a végrehajtott részfeladatokat, az értékelt szempontokat. Az összesítés eredményeképpen meghatározható az alegység felkészültsége adott feladat végrehajtására.
- **Egyéni feladatok.** Mindazon egyéni feladatok melyek kritikusak az alegység feladataink sikeréhez.
- **Az ellenerővel⁶ szemben támasztott követelmények.** Az OPFOR-t olyan számítással kell alkalmazni, hogy az értékelt alegységet a követelmények szerinti reakcióra kényszerítse, ha másképp cselekszik, az az OPFOR-al szembeni vereséget jelentse. Az OPFOR-nak mindig meghatározottak szerint kell tevékenykednie, nem rögtönözhet, miközben az eljátszott ellenséges erők harcászati fogásait alkalmazza.

A harci helikopter zászlóalj értékelésének szempontjai

A harci helikopter alegység alaprendeltetéséből fakadó feladatok figyelembe vételével kell összeállítani a kiképzési célokat, és az azoknak megfelelő értékelési szempontokat. Ahhoz, hogy az alaprendeltetésből fakadó feladatokat a zászlóalj képes legyen teljesíteni, számtalan feladatot kell az alegység szinten, elemenként, vagy egyénileg végrehajtani. A következő táblázatok támpontot adnak a sokrétű feladatokra melyeket egy harcihelikopter zászlóaljnak végre kell hajtani alaprendeltetésének gyakorlása során.

⁵ A harc feladat ellenségre, a saját erőkre, a terepre és időjárásra, feladat idejére, valamint a polgári lakosságra vonatkozó körülményei – Mission, Enemy, Terrain and Weather, Troops available, Time and Civilians: a továbbiakban METT-TC

⁶ Ellenerő – Opposing Forces: a továbbiakban OPFOR.

Ssz.	Feladat
1.	Előkészített támadás
2.	Hevenyészett támadás
3.	Összhaderőnemi légi támadó csoport ⁷ műveleteinek
4.	Humanitárius segítségnyújtás
5.	Területbiztosító műveletek
6.	Erődemonstráció
7.	Műveletek beépített területen
8.	Katasztrófavédelmi segítségnyújtás
9.	Békeszerződések érvényre juttatása
10.	Mögöttes területek megfigyelése és felderítése
11.	Ellenséges légvédelmi tüzérség elleni tevékenység
12.	Késleltetés támogatása
13.	Fedező-biztosító műveletek
14.	Terület-felderítés
15.	Zóna felderítés
16.	Útvonal-felderítés
17.	Légimozgékonyaságú, légiroham műveletek támogatása

1. táblázat A harcihelikopter alegység alaprendeltetésű feladatai

Ssz.	Feladat
1.	Áttelepülés, mozgások megtervezése és megszervezése
2.	A gyülekezés körlet elfoglalása
3.	Tevékenység atom, vegyi, és biológiai támadás esetén
4.	Az elem által elfoglalt körlet őrzés-védelme
5.	Tevékenység ABV szennyezett területen
6.	Tevékenység ellenséges légitámadás esetén
7.	Gépjárművek és technikai eszközök álcázása
8.	Áthaladás ABV szennyezett területen
9.	Saját erők véletlen megsemmisítése elleni óvintézkedések
10.	Műveletek beépített területen
11.	Információk jelentése
12.	Passzív légvédelmi eljárások alkalmazása
13.	Elemszintű utánpótlási műveletek összehangolása
14.	Elemek személyügyi vonatkozású tevékenységek
15.	Gyülekezési körlet elhagyása
16.	Sebesültek mentése

2. táblázat A harcihelikopter alegység összes elemére vonatkozó feladatok

⁷ Összhaderőnemi légi támadó csoport – Joint Air Attack Team: a továbbiakban JAAT

Ssz.	Feladat
1.	A hadszíntéri légi vezetés és irányítási rendszer ⁸ hatályos rendszabályainak betartása
2.	Harcászati légi menet
3.	Tevékenység a várakozási körletben
4.	Leshelyről végrehajtott támadás, tüztámogatás
5.	Harctevékenység átadás/átvétele, váltás
6.	Tevékenység találkozó harc esetén
7.	Előrevonás végrehajtása
8.	Aktív légvédelmi eljárások alkalmazása

3. táblázat A harcihelikopter kötelékek feladatai

Ssz.	Feladat
1.	Médiaterv kidolgozása
2.	Települést megelőző tevékenységek összehangolása
3.	Részvétel a törzs tervezési tevékenységében – S-1
4.	Gazdálkodás a személyi állománnyal
5.	Személyi utánpótlási műveletek végrehajtása
6.	Veszteségek jelentése
7.	Egyéb személyügyi/igazgatási tevékenységek
8.	Ideiglenes hadifogoly-gyűjtőpontok felállításának, koordinálása

4. táblázat. Az alegységtörzs személyügyi részleg feladatai

Ssz.	Feladat
1.	Bajbajutott személyekkel kapcsolatos adatbázis ⁹ fenntartása
2.	Lefoglalt anyagok és iratok feldolgozása
3.	Részvétel a törzs tervezési tevékenységében – S-2
4.	Részvétel az őrzés-védelmi eljárások kidolgozásában
5.	Információk továbbítása az előljáró felderítésébe
6.	Hadifoglyok kihallgatása

5. táblázat Az alegységtörzs felderítő részleg feladatai

⁸ Hadszíntéri légi vezetés és irányítási rendszer Army Airspace Command and Control System: a továbbiakban A2C2.

⁹ Bajbajutott személyekkel kapcsolatos adatbázis – Isolated Personnel Reports: a továbbiakban ISOPREP.

Ssz.	Feladat
1.	Hadműveleti biztonsági ¹⁰ eljárások alkalmazása
2.	Béketámogató műveletek megtervezése és végrehajtása
3.	Helikopterek önvédelmi eljárásainak tervezése
4.	Kényszerszállt személyzetek kiemelésére irányuló műveletek összehangolása
5.	Tűztámogatás összehangolása
6.	ABV védelmi tevékenységek összehangolása
7.	Részvétel a törzs tervezési tevékenységében – S-3
8.	Az alegység vezetési pont felállítása, üzemeltetése
9.	Az alegység harctevékenységeinek irányítása, összehangolása
10.	Az alegység repüléseinek integrálása az A2C2 rendszerbe
11.	Összekötő tevékenység szervezése, irányítása
12.	Polgári együttműködés ¹¹ irányítása (S-5 hiánya esetén)
13.	A harcbevétési terepszakaszok kidolgozása

6. táblázat Az alegységtörzs hadműveleti részleg feladatai

Ssz.	Feladat
1.	Az alegység híradási terv kidolgozása
2.	Folyamatos híradó és informatikai rendszerek kiépítése és üzemeltetése
3.	Az információvédelem ¹² megszervezése és biztosítása
4.	Részvétel a törzs tervezési tevékenységében

7. táblázat A harcihelikopter alegységtörzs híradó részleg feladatai

Ssz.	Feladat
1.	Logisztikai műveleti központ felállítása és működtetése az alegység vezetési pont részeként
2.	Ideiglenes hadifogoly-gyűjtőpontok felállítása, őrzésének irányítása
3.	Részvétel a törzs tervezési tevékenységében – S4
4.	Anyagok és eszközök igénylésének, beszerzésének és utalványozásának összehangolása
5.	A parancsnok tájékoztatása az eszközök hadrafoghatóságáról
6.	Nem szervezetszerű szállítóeszközök, személyi állomány, utánpótlási anyagok és eszközök mozgatására irányuló használatának megtervezése és összehangolása
7.	Szolgáltatások biztosítása, összehangolása

8. táblázat A harcihelikopter alegységtörzs logisztikai részleg feladatai

¹⁰ Hadműveleti biztonság – Operations Security: a továbbiakban OPSEC.

¹¹ Polgári együttműködés – Civil Military Cooperation: a továbbiakban CIMIC.

¹² Információvédelem – Information Security: a továbbiakban INFOSEC.

Ssz.	Feladat
1.	CIMIC tevékenységek szervezése, végrehajtása
2.	Tanácsadás a katonai műveletek lakosságra gyakorolt zavaró hatásainak csökkentése érdekében
3.	Közvetítés és tárgyalás végrehajtása
4.	Nem harcoló elemekkel való tevékenység
5.	Polgári rendzavarások megelőzése

9. táblázat A harcihelikopter alegységtörzs CIMIC részleg feladatai (amennyiben kijelölésre kerül)

Ssz.	Feladat
1.	Tábori lelkészi szolgálat biztosítása

10. táblázat A harcihelikopter alegység tábori lelkészi szolgálat feladatai (amennyiben kijelölésre kerül)

Ssz.	Feladat
1.	Az alegység vezetési pont üzemeltetésének biztosítása
2.	Előretolt utántöltő és újrafegyverző pont ¹³ biztosítása
3.	Gyorsreagáló erők ¹⁴ alkalmazása
4.	Őrzés védelmi feladatok
5.	A gyülekezési körlet műszaki munkái
6.	Polgári rendzavarások megfékezése
7.	A leszállóhelyek üzemeltetése
8.	A leszállóhelyek híradó biztosítása
9.	Alegységszintű ABV mentesítés
10.	Aktív légvédelmi eljárások alkalmazása
11.	Ideiglenes hadifogoly-gyűjtőpontok felállítása, őrzése

11. táblázat A törzstámogató elem feladatai

Ssz.	Feladat
1.	Anyagok és eszközök szállítása
2.	Élelmezés biztosítása
3.	Gépjárművek műszaki mentése
4.	Alegységszintű karbantartási feladatok
5.	Egyéni védőeszközök ¹⁵ cseréje

12. táblázat Az ellátó, szállító és karbantartó elem feladatai

¹³ Előretolt utántöltő és újrafegyverző pont – Forward Arming and Refueling Point: a továbbiakban FARP.

¹⁴ Gyors reagálású erők – Quick Reaction Forces: a továbbiakban QRF.

¹⁵ Egyéni védőeszközök – Mission Oriented Protective Posture: a továbbiakban MOPP.

Ssz.	Feladat
1.	Helikopterek üzemeltetése
2.	A szakág csoportok tevékenységének irányítása
3.	Az üzemeltető és a szakágak által elvégzett munka visszaellenőrzése
4.	Helikopterek rendszereinek javítása és ellenőrzése
5.	Helikopterek alrendszereinek javítása és ellenőrzése
6.	Repülőeszközök harci sérüléseinek felmérése és javítása ¹⁶
7.	Helikopterek műszaki mentése
8.	FARP műveletek végrehajtása

13. táblázat A repülő-műszaki elem feladatai

Ssz.	Feladat
1.	Egészségügyi támogatás biztosítása
2.	Sebesültszállítási ¹⁷ feladatok koordinálása

14. táblázat A segélyhely feladatai

Egyes feladatok részletes értékelése

Az értékelés szempontjainak meghatározása után kidolgozható az értékelésre vonatkozó tervnek megfelelő, konkrét értékelési lap, melynek tartalmaznia kell az egyes részfeladatokat, melyek végrehatásának minősége alapvetően befolyásolja az adott feladat sikerét. Példaként tekintsük át a harcihelikopter alegység összes elemére vonatkozó feladatot, mely az egyik legkomplexebb és legbonyolultabb a harctevékenységek közül.

Műveletek beépített területen

Végrehajtó elem:	Alegység.
Feladat:	Műveletek végrehajtása beépített területen.
Ismétlések száma:	1 2 3 4 5 stb.
Parancsnoki vélemény:	Kiképzett Részben kiképzett Kiképzetlen
Körülmények:	a helikopter alegység szimulált (valós, virtuális) körülmények között műveleteket hajt végre beépített területen. Az alegység kézhez kapta a harcparancsot, valamint a parancsnoki útmutatót. Az alegység vezetési ponton, az alegységtörzs tervezi meg a műveletet. A jelentések az előre meghatározottak szerint kerülnek továbbításra. A végrehajtandó feladat lehet, támadó, védelmi, béketámogató, vagy harci támogató jellegű. A feladat egyes ismétléseit ABV körülmények között kell végrehajtani.
Követelmények:	az alegység az erő-eszköz számvetést a feladatnak megfelelően végrehajtotta, megfelelő nagyságú erőt tervezett a műveletre. Az időszámvetés megfelelő, a részfeladatokat az időszámvetésnek megfele-

¹⁶ Repülőeszközök harci sérüléseinek felmérése és javítása – Battle Damage Assessment And Repair: a továbbiakban BDAR.

¹⁷ Sebesültszállítás – Medical Evacuation: a továbbiakban MEDEVAC.

lően hajtották végre. A lehető legminimálisabb járulékos veszteség keletkezett. A harcérintkezés szabályai¹⁸ végig betartásra kerültek. A saját erők véletlen megsemmisítését sikerült elkerülni.

A feladat értékelése kizárólag a beépített területen végrehajtott műveletek tervezésének és végrehajtásának szempontjaira terjed ki, nem foglalja magába az általános harc feladat tervezési irányelveket.

Részfeladatok:

- 1) A hadműveleti részleg koordinálja a törzs feladatra vonatkozó elemzését, figyelembe véve a meghatározott beépített terület sajátosságait.
 - a) Beszerezte a felderítő részleg által végrehajtott harctér felderítő előkészítését¹⁹ és a felderítő számvetéseket, melyekben fő hangsúlyt a következőkre kell helyezni:
 - i) A fenyegetettség összegzése.
 - ii) Várható ellenséges tevékenység a beépített környezetben belül és kívül egyaránt.
 - iii) Helyi lakosság jellemző tulajdonságai.
 - iv) Részletes környezetelemzés, amely a következőket veszi figyelembe:
 - (1) Felszín alatti védelmi lehetőségek.
 - (2) Felszíni védelmi lehetőségek.
 - (3) Felszín feletti védelmi lehetőségek.
 - (4) Aktuális felderítési adatok és légi felvételek.
 - (5) Polgári térképek és ábrák.
 - (6) Kirakókörtékként használható repülőterek, helikopter-leszállóhelyek, nyílt területek és háztetők.
 - (7) Földalatti közlekedési, vasutak és tömegközlekedési útvonalak.
 - (8) Föld alatti víz-, szennyvíz és egyéb közműrendszerek.
 - (9) Elektromos erőművek.
 - (10) Üzemanyag-ellátás és tárolókapacitás.
 - (11) Kommunikációs létesítmények.
 - (12) Háborús törvények által védett épületek/építmények.
 - (13) Az aktuális ROE által korlátozottan minősített területek és létesítmények.
 - (14) Célterülethez és onnan elvezető útvonalak.
 - (15) Vélhetőleg fenyegetést jelentő légvédelmi eszközök települési helyei.
- 2) A hadműveleti részlegnek a következő különleges tervezési és koordinációs tevékenységet kell végrehajtania:
 - a) Irányítási rendszabályokat a légi/földi (felszín alatti, felszíni, légi) műveletek sebességének, koordináltságának és összehangoltságának biztosítására.
 - b) Híradási terv, amely figyelembe veszi a domborzati/épületek által okozott korlátozásokat és kiegészítő elektronikus/vizuális jelek a saját és ellenséges erők megkülönböztetésére (felszín alatti, felszíni, légi).
 - c) Felderítés és megfigyelés.
 - d) Célterület szükség szerinti megközelítése.

¹⁸ Harcérintkezési szabályok – Rules Of Engagement: a továbbiakban ROE.

¹⁹ Harctér felderítő előkészítése – Intelligence Preparation of Battlefield: a továbbiakban IPB.

- e) Célterület szükség szerinti lefogása.
 - f) A feladatba bevont erők, fegyverzet és pusztítóeszközök meghatározása, mely a következő tényezőkön alapul:
 - i) A harcfeladat szükségletei.
 - ii) Arányosság.
 - iii) Járulékos károkozás.
 - iv) Nem harcoló felek veszteségei.
 - v) Saját erők végtelen megsemmisítésének lehetősége.
 - vi) Precíziós fegyverek és fegyverrendszerek rendelkezésre állása.
 - g) Légi és földi közvetlen/közvetett tűzcsapások integrálása.
 - h) Légvédelmi terv, amely a következőket tartalmazza:
 - i) Légvédelmi fegyverek elhelyezése/telepítése.
 - ii) Repülés a lokátorok felderítési zónáján kívül.
 - iii) Rádióforgalmazás korlátozása.
 - i) Légvédelmi irányítási eljárások.
 - j) Szükség szerint légi vezetési pontok alkalmazása.
 - k) Biztonsági rendszabályok a szárnyak, mögöttes területek, hírközlési vonalak védelmére.
 - l) Speciális eszközök (gyorskötél, alpintechnika, csörlő, stb.) alkalmazásának feltételei.
 - m) CS és CSS tervek a folyamatos sebesültszállítás, utánpótlás és karbantartó tevékenység biztosítására.
 - n) A parancsnok és a törzs tájékoztatása a helyi polgári/katonai lakosság állapotáról és a műveletek várható hatásairól.
 - o) Lehetőség szerint kapcsolattartás a helyi polgári, rendfenntartó, légiirányítási és katonai hatóságokkal a művelet pozitív és kölcsönös megértésének elősegítésére.
 - p) Együttműködés a katonai jogi hatóságokkal a háborús törvények betartására és betartatására.
 - q) Az ROE oktatására szolgáló útmutatások és tervek.
 - r) A2C2 terv, amely tartalmazza a befogadó nemzet és más országok katonai erőinek repülési korlátozásait, valamint pozitív, és eljárásos irányítási eljárásait.
- 3) A híradórészleg folyamatosan napra készen tartja a hírközlési tervet, mely során külön figyelmet kell fordítani a következőkre:
- a) A híradás korlátozó tényezői városi körülmények között.
 - b) Tűztámogató és légvédelmi rádióháló.
 - c) Kiegészítő, tartalék jelek és jelzések.
- 4) A törzs összes eleme végrehajtja a veszélyforrások értékelését az érvényben levő kockázatkezelési leírt kockázatkezelési eljárások alkalmazásával.
- 5) A helikopter kötelékek repülőfeladatot hajtanak végre beépített terület felett.
- a) Felderítési adatok értékelése, külön figyelmet fordítva a megközelítési útvonalakra, a körülvevő terület terepviszonyaira, illetve a beépített terület terepviszonyaira illetve helyzetére.
 - b) A alkalmazandó fegyverrendszerek és pusztítóeszközök, valamint a javadalmazás kiválasztása, a következő szempontok szerint:
 - i) Parancsnoki elhatározás.

- ii) ROE.
- iii) Napszak.
- iv) Cél típusa.
- v) Épületek közelsége (cél mérete, népsűrűség, épületsűrűség, épületek építési módja).
- vi) Saját/nem harcoló felek a célhoz viszonyított elhelyezkedése.
- vii) Időjárás és látási viszonyok.
- viii) Fegyverek alkalmazásának korlátozásai, felderítési távolság.
- ix) Járulékos károkozás mértékének minimalizálása.
- x) Maximális felszállósúly korlátozásai.
- c) Beépített terület felett végrehajtott repülések különleges szempontjainak figyelembe vétele:
 - i) Az épületek anyagainak a rádiókészülékekre, lokátorokra, érzékelőkre és fedélzeti műszerekre gyakorolt zavaró hatása.
 - ii) Városi fények, magasabb felületi hőmérséklet, hófoltok, stb. érzékelőkre gyakorolt hatása
 - iii) Az épületek által keltett turbulenciák és a szélirány kiszámíthatatlansága.
- d) A beépített terület feletti repülés minimalizálásának figyelembe vételével megválasztott be- és kirepülési valamint tartalék útvonalak.
- e) A kiszámíthatóság elkerülésére meghatározott alternatív útvonalak használata.
- f) Az ellenséges vezetési pontok elszigetelése, utánpótlásának, megerősítésének és elhagyásának megakadályozása, az összes lehetséges eszközzel.
- g) Rádió és adat retranszlálás a korlátozó tényezők csökkentése érdekében.
- h) A járulékos károkozás és a saját erők véletlen megsemmisítésének elkerülése érdekében az érvényes rendszabályok és a ROE betartásra kerültek.
- i) A saját/ellenséges/nem harcoló erők megkülönböztetésére a hatályos azonosító rendszerek és egyéb módszerek kerültek alkalmazásra.

A felsorolt részfeladatokat a „megfelelt – nem megfelelt” módszerrel értékelve megállapítható, hogy a helikopter alegység képes-e műveletek tervezésére és végrehajtására beépített területen. Az értékelés összegzését a következő táblázat segítségével célszerű megjeleníteni:

FELADATOK ÉRTÉKELÉSÉNEK ÖSSZEGZÉSE							
ISMÉTLÉS	1	2	3	4	5	6	ÖSSZ.
Összes értékelt részfeladat							
Összes „megfelelő” részfeladat							
Összegzett értékelés							

15. táblázat A részfeladatok értékelésének összegzése.

ÖSSZEGZÉS

A helikopter alegységek gyakorlatait és kiképzési eseményeit a fenti szempontok és módszerek szerint értékelve, az alegységparancsnok és az előljáró közel valós és objektív képet kaphat az alegység felkészültségéről az egyszerű alapoktól, a komplex és bonyolult feladatokig bezárólag. Ha az értékelt feladat körülményeit a reálisan a harctéren várhatóhoz közelítjük elősegítjük azt, hogy az alegységet és annak személyi állományát kevés meglepetés érje a harcmezőn, és ha éri is, azt megfelelő tapasztalattal képes legyen megoldani. Az értékelés alapvető fontossággal bír a parancsnok szempontjából, hogy képes legyen eldönteni alegységről, hogy az előljáró által megszabott feladatokat képes-e végrehajtani, valamint, hogy ahhoz biztosítottak-e a feltételek.

A tanulmány a TÁMOP-4.2.1.B-11/2/KMR-2011-0001 számú „Kritikus infrastruktúra védelmi kutatások” című pályázat keretében, „Humánvédelem - békeműveleti és veszélyhelyzetkezelési eljárások fejlesztése” kiemelt kutatási terület támogatásával készült.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] AAP-06 (2012) NATO Glossary OF Terms And Definitions (English And French), NATO Standardization Agency (NSA) 2012;
- [2] ARTEP 1-112-MTP Mission Training Plan For The Attack Helicopter Battalion, Headquarters, Department Of The Army, Washington DC, 18 April 2002;
- [3] AFDD 1-2 Air Force Glossary, 9 July 1999;
- [4] Joint Publication 1-02, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms, 8 November 2010.